

Udbytter og resultater fra ”Tab fra mark til foderbord”

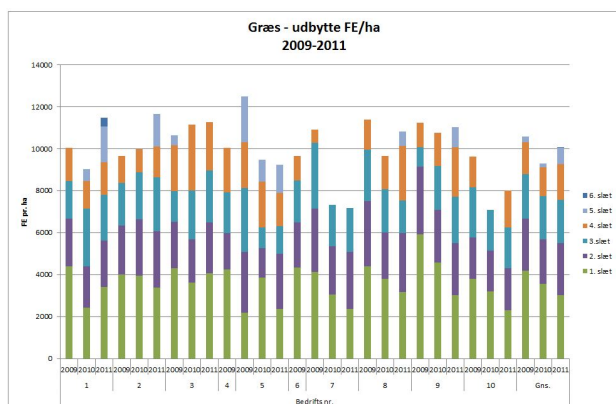
Projektet ”Tab fra mark til foderbord” har nu kørt i tre år. Det giver os præcise, vejede udbytter for samtlige tre år, mens vi har tab og økonomi for henholdsvis 2009 og 2010.

Der har i alle årene været 8 bedrifter, der har valgt at fortsætte og lave registreringsarbejdet, mens to bedrifter (bedrift 4 og 6) valgte at stoppe efter det første år.

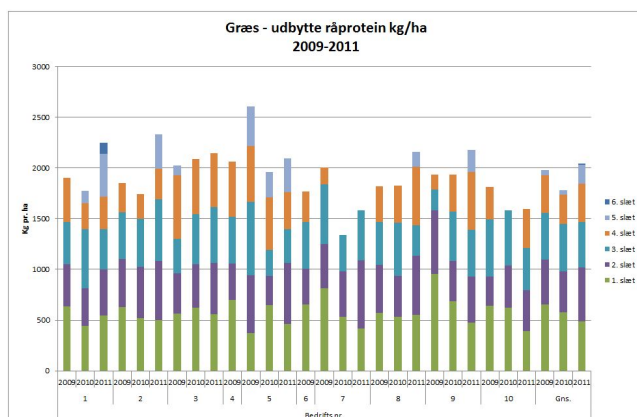
Græsudbytter

Det gennemsnitlige græsudbytte for de tre år er henholdsvis 10.570 FE, 9.300 FE og 10.000 FE. Variationen skyldes bl.a., at enkelte bedrifter kun nåede 3 slæt i 2010, mens 2011 har givet mulighed for helt op til 6 slæt. Andelen af høstet råprotein har været stigende i alle årene.

Der henvises til figur 1 og 2 for græsudbytter i de 3 år. (klik på figurerne for visning i stor størrelse)

Figur 1. Høstede græsudbytter, FE/ha (bedrift 4 og 6 har kun været med i projektet i 2009).

Figur 2. Høstede udbytter i kg råprotein/ha (bedrift 4 og 6 var kun med i 2009)

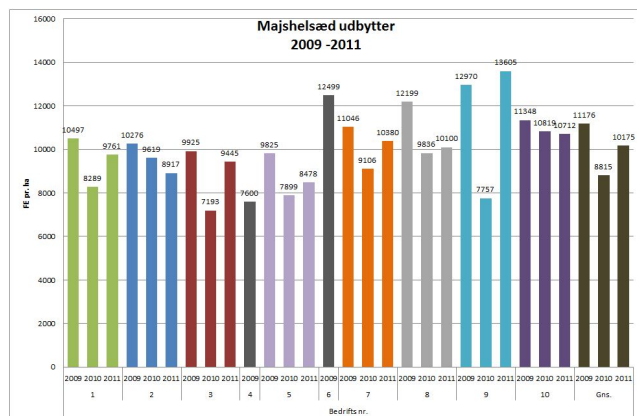
Majsudbytter

Efter et dårligt majsår i 2010, gav 2011 igen et godt majsår for de fleste bedrifter. Gennemsnitsudbyttet baseret på friskprøveanalyser blev i 2011 på 10.175 FE/ha med en variation fra 8.478 FE/ha til 13.605 FE/ha. Variationen vidner om store geografiske forskelle, hvor bedrift 9 på Fyn har opnået de højeste majsudbytter. Stivelsesprocenten er i 2011 igen på niveau med 2009. Der henvises til nedenstående to figurer for at se nærmere omkring majsudbytterne i de tre år.

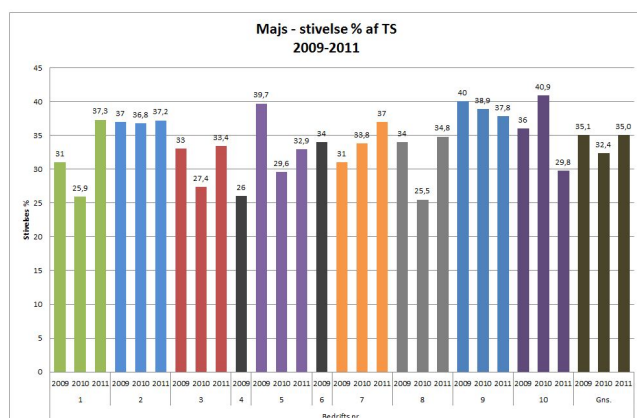

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Figur 3. Høstede udbytter af majshelsæd opgjort i FE/ha (bedrift 4 og 6 var kun med i 2009)

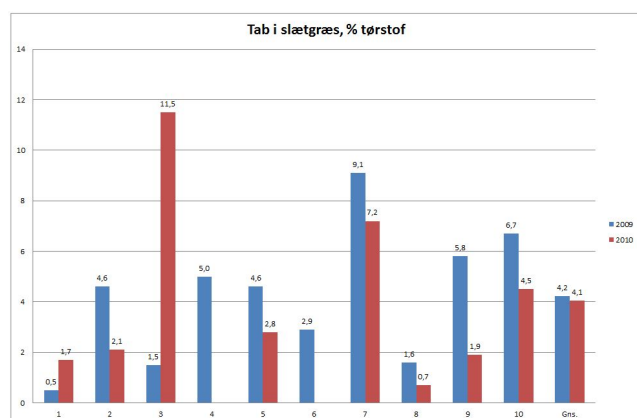
Figur 4. Stivelses % af tørstof i majshelsæd (bedrift 4 og 6 var kun med i projektet i 2009)

Høstede udbytter kontra netto opfodret

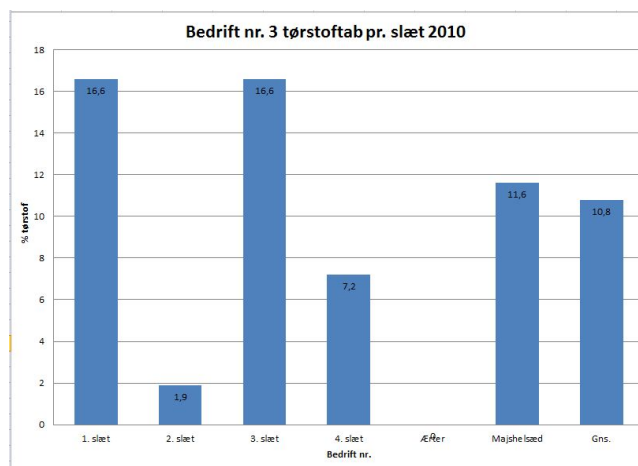
En ting er de høstede udbytter, og en anden ting er, hvad der netto er opfodret. Med de præcise registreringer, der er gjort på sammenlagt 8 bedrifter, er det muligt at opgøre tabet, som forskellen mellem indvejet på lager (høstede udbytter vejet ved hjælp af brovægte og overkørselsvægte) og udfodret (vejet i fodervogn). Det kasserede er ligeledes opgjort på bedrifterne, og dette er indregnet i lagertabet.

Slætgræs

Det gennemsnitlige lagertab, for slætgræs, ligger på samme niveau for de to år. Der ses imidlertid stor forskel mellem bedrifterne. Særligt bedrift 3 er iøjnefaldende for 2010, men også bedrift 7 ligger forholdsvis højt for begge år. Bedrift 3 har i 2010 lagt 3. slæt ovenpå 1. slæt. Derudover har 3. slæt været meget tør, og det har resulteret i det store tab. Der henvises til figur 5 og 6 for tabsopgørelser i græs.

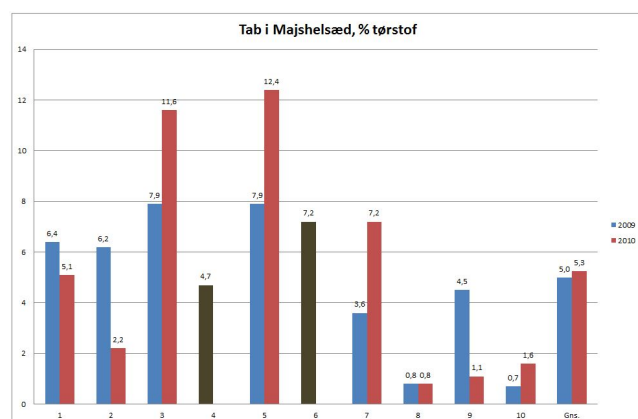
Figur 5. Lagertab i slætgræs i % tsf

Figur 6. Lagertab 2010 pr. slæt for bedrift 3

Majshelsæd

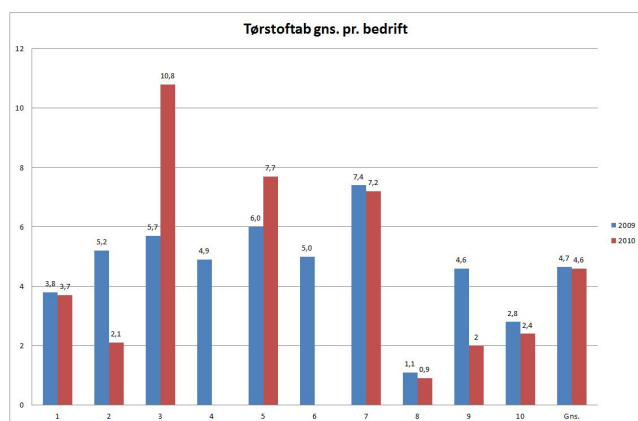
I det gennemsnitlige lagertab for majshelsæd ses en lille stigning for 2010. Særligt bedrift 3 og 5 ligger højt med hhv. 11,6 og 12,4 % tab. Årsagen hertil skal findes i tidlig nattefrost (primo september), og at ensileringen først fandt sted ca. en måned efter. Visnede majs og svampedannelse forårsagede, at der måtte kasseres en stor del, se også figur 7.

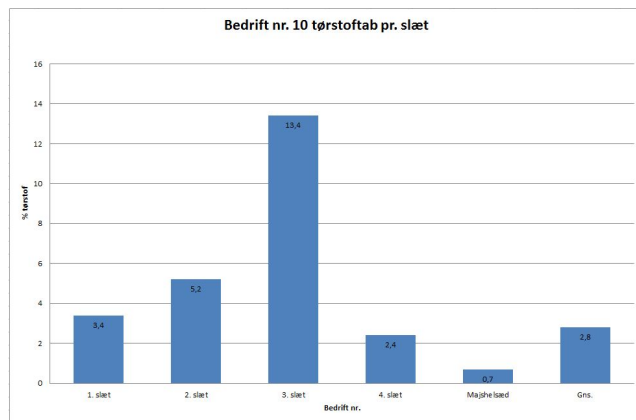
Figur 7. Tab i majshelsæd i % tsf

Gennemsnitlig lagertab

Det gennemsnitlige lagertab for alle bedrifter i 2009 og 2010 ses i nedenstående figur 8. Gennemsnittet for samtlige bedrifter ligger stabilt omkring 4,7/4,6, men der er store variationer blandt bedrifterne, og ligeledes på bedriftsniveau imellem de enkelte slæt. Som et eksempel herpå ses bedrift 10, der i 2009 har opnået et meget flot resultat samlet på 2,8 % tab af det høstede tørstof, se figur 9. I 3. slæt har der imidlertid været et stort tab, så selv for de bedste er der mulighed for at gøre tingene bedre.

Figur 8. Det gennemsnitlige lagertab pr. bedrift

Figur 9. Lagertab pr. slæt for bedrift 10 i 2009

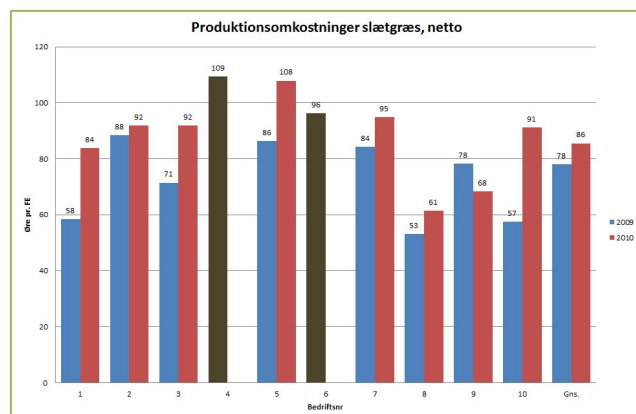
Produktionsomkostninger

Produktionsomkostninger for nettoudbytter er beregnet for årene 2009 og 2010. Der er anvendt de samme forudsætninger på alle bedrifter, så sammenligning har været muligt, – se nedenfor.

- Stykomkostninger
- Forrentning/afskrivning, 20 % af saldværdi primo
- Aktuelle leasingydelser
- Vedligehold if. revisionsliste
- Brændstof if. revisionsliste
- Timeløn ansatte 170 kr./time
- Ejeraflønning 170 kr./time
- Værdi af husdyrgødning = 0
- Ingen jordleje og alternativ DB
- Lagertab medregnet i 2009 og 2010

Slætgræs

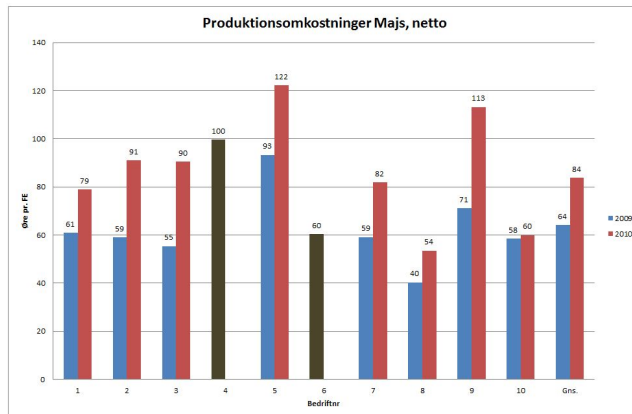
Produktionsomkostningerne for slætgræs for årene 2009-2010 viser en stor variation blandt bedrifterne. Bedrift 4 er økologisk og ligger som den højeste i 2009 (ikke med i projektet i 2010, ligesom bedrift 6 heller ikke var med). De gennemsnitlige produktionsomkostninger udgør hhv. 78 og 86 øre/FE for 2009 og 2010. En del af forklaringen på den øgede omkostning til at producere en FE, skal bl.a. findes i, at 2010 generelt var et dårligere udbytteår, f.eks. nåede bedrift 7 og 10 blot 3 slæt. Herudover var der en stigning i bl.a. brændstofpriserne på ca. 20 %, så kapacitetsomkostningerne var væsentlig højere.

Figur 10. Produktionsomkostningerne til slætgræs i 2009 og 2010. Omkostningerne er beregnet for netto-FE.

Majshelsæd

Som det også var tilfældet for slætgræs, ses der en stor variation mellem bedrifterne for majselsæd. De gennemsnitlige produktionsomkostninger stiger fra 64 øre/FE i 2009 til 84 øre/FE i 2010. Den største årsag til stigningen skal også her findes i lavere udbytter i 2010.

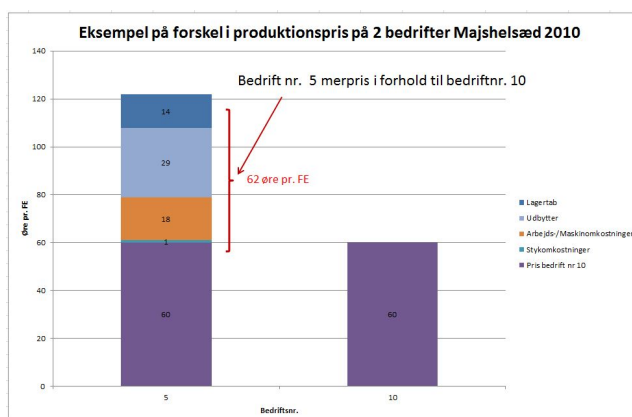
Figur 11. Produktionsomkostninger til majs i 2009 og 2010. Omkostningerne er beregnet for netto-FE

Produktionsomkostninger – årsager til forskelle mellem bedrifter

Som allerede nævnt skal en af årsagerne til forskelle mellem bedrifterne findes i udbyttene. Men der er også andre faktorer, der har en afgørende betydning for produktionsomkostningerne, som ses nedenfor:

- Udbytter
- Stykomkostninger
- Anvendelse af maskiner
- Kapacitet på maskiner
- Transportafstand
- Størrelse på marker
- Nye eller gamle maskiner
- Vedligehold af maskiner
- Lagertab

For 2010 er forskellen mellem de største produktionsomkostninger for majs på 62 øre/FE (bedrift 5: 122 øre/FE og bedrift 10: 60 øre/FE). Fordelingen mellem meromkostningerne ses i nedenstående figur, hvor 1 øre udgøres af stykomkostninger, 18 øre skyldes arbejds-/og maskinomkostninger, mens 29 øre udgøres af udbytter, og de resterende 14 øre er lagertab.

Figur 12. Eksempel på årsagerne til forskelle i produktionspris for majs for bedrift 5 og 10

Ovenstående eksempel viser, at det er vigtigt at have stor fokus på mange faktorer. Udbytterne kan være svære at styre, men rettidig omhu er vigtig. Maskinomkostninger er også vigtige at vurdere. Der skal overvejes og regnes en ekstra gang, inden der investeres i nye maskiner. Det er klart billigere, jo flere hektar maskinerne skal køre på. Og dernæst er der også den gevinst, at man kan køre, når man vil og derfor ikke skal vente på maskinstationen.

Konklusion

Ovenstående resultater vidner om forholdsvis lave gennemsnitlige tab, men der er plads til forbedringer. Der er stor variation mellem bedrifterne,

men også indenfor bedriften, mellem de enkelte slæt og særligt mellem de enkelte år. Men viden og mange tal om egen grovfoderproduktion giver resultater. Det kræver planlægning, management og vedholdenhed at blive bedre. Men der er penge at hente til bundlinjen, ved at optimere grovfoderproduktionen og minimere tabene.

Idet afgrøderne alle er vejet fra marken giver det viden om præcise udbytter, som kan udnyttes til at vælge den rigtige afgrøde – og tilmed i den rigtige mark. Alle tallene giver også mulighed for at optimere gødskning, sortsvalg, afgrøder og slætstrategi. Alt sammen noget, der forbedrer bundlinjen.

Deltagerne i ”Tab fra mark til foderbord” var i december 2011 samlet hos Elmegården i rederiks for at gennemgå resultaterne. Foto: Ann Louise Christensen, AgroTech

Lars Kristensen, Elmegården, fortæller om driften. Foto: Ann Louise Christensen, AgroTech.

Der var smil på læberne i det lidt kolde, men flotte solskinsvejr. Foto: Ann Louise Christensen, AgroTech.

Planteavlskonsulent Gurli Klitgaard, LMO, fortæller om forsøg, der pt. køres hos Elmegården.
Foto: Ann Louise Christensen, AgroTech.